

JOSAFAT

BERTRANA, Prudenci

Edicions 62. Educaula 62· Educació 62 · 25, 2014. 1912. 111 pàgines.

Josafat viu a la catedral. És «jovenàs, alt, encorbat, de crani punxegut, nas d'aligot, boca concreta, pèl aspre, ulls blavosos...» (36). Volgué anar al seminari, però «un dia tingué prou clarividència per comprendre que de sacerdot no en seria mai» (37). Esdevingué el campaner, sagristà i guardava l'església. Era un esperit primitiu, sacsejat per les passions, fortíssim i gran. Un dia el vingueren a veure dues bagasses, veïnes de la Catedral, una d'elles, era la Pepona, coneguda del poble, i a qui Josafat volia fer-li una proposició de matrimoni. L'altra, la Fineta, una autèntica nimfòmana, s'encapritxà d'ell i el perseguí fins fer-lo caure en els seus paranys amorosos. Les seves relacions duraren mitja primavera (72). En sentir les campanades a mort, Josafat començà a sentir retrets en la seva consciència: «venia moix, pesat, amb la testa blincada cap al muscle, els braços caiguts, les celles baixes, com atuit per un formidable anatema» (76). I començà a voler treure-se-la de sobre, però ella roman a la catedral. Després d'una escena entre la Pepona i la Fineta, marxen, i el campaner resta amb un gran remordiment i es confessa (86). La bagassa encara hi torna, però es refusada. Ella insisteix, l'amenaça de provocar un escàndol i es despulla, Josafat la rebot contra la pared de pedra i resta inconscient, la deixa, pensant que és morta (93). Però a la mitja nit un xisclle llastimós i penetrant, esqueixa el silenci (98). I la remata, posant-la en el calaix d'un banc. Finalment, després d'uns dies de malson, llença el cos de la Fineta des del taulat de la Catedral. A en Josafat el troben l'endemà embogit, en l'església tancada tocant el flabiol, que sona «com una idea que es perd, com un pensament que fuig, com un seny que divaga...» (111).

En l'escenari de les dependències de la Catedral, un ambient tenebrós, trist i fosc, es desenvolupa la història d'uns personatges estrafets i marginals que viuen una relació bestial de «desenfrenada luxúria». Les dues personalitats anormals dels protagonistes serveixen per mostrar un submón que sembla tenir només una finalitat estètica, i que potser també vol ser transgressora. Però per l'actual sensibilitat resulta més aviat grotesca i sòrdida. Reprodueix l'atmosfera de por i de misteri de l'àmbit sacre propi dels contes de Poe i de la novel·la gòtica. Especialment, *The Pit and the Pendulum* (1842), o bé *The Fall of the House of Usher* (1839). També està buscat el contrast de la conducta miserable dels protagonistes amb l'entorn sacre, com per provocar una reacció escandalitzada: una història «on la luxúria i el fanatisme profanaven la pau santa d'un temple i feien estremir d'horror les velles imatges».

«L'autor hi utilitza la seva gran capacitat de narrador i el talent en la creació de llenguatge per a mostrar al món el seu ressentiment furibund. Aquest descontentament etern amb el seu context social i amb les condicions de les professions artístiques que exercí fou el motor de les seves obres» (Diccionari Enciclopèdic de la literatura catalana).

Josafat té un perfil de fanàtic, sense intel·ligència i rígid amb les persones, sense gairebé sentiments, produint una impressió de falta d'humanitat. La religió, tal com l'entén, és un refugi que el tanca com la Catedral que l'empresona. Reprimit i dividit interiorment, passa de la por al pecat a lliurar-se a l'instint. Les seves relacions amb la bagassa, degradants i salvatges, no es descriuen amb detall, amb tot produeixen un fort rebuig i una valoració necessàriament negativa de la narració. El sexe és molt més, i la seva dignitat és la mateixa que la de persona humana, i més quan transmet la vida.

31/1/2018

L-C2